

پژوهشگر و مدرس
دکتر هادی رستگار مقدم

يوسف اندر چشم اخوان، چون ستور
هم وی اندر چشم یعقوبی، چو حور

برای اینکه اولیای الهی را بشناسیم، باید بتوانیم از رویه دیدن^(۱) ها به مسائل نگاه کنیم و آنچه‌ها ق دیدان^(۲) هارامی ساخته‌است بشناسیم. برای ما انسان‌هایی که در عصمت بهره‌مند نیستیم و درک ناقصی از پدیداهای جهان هستی داریم، این کار کمی می‌کند تا باقی‌مانده^(۳) به شاکت بزرگان الهی دست پیدا کنیم. برادران یوسف^(۴) با تمام نزدیکی خود به این پیامبر گران قدر و همچنین پدر ارجمندشان، یعقوب^(۵)، چون اشتراکی در افق دید و باورهای این دو بزرگوار نداشتند، نتوانستند درکی از عظمت و جودوی ایشان پیدا کنند. اما آن‌ها از نظر اعتقادی در حد برادر خود یوسف^(۶) نبودند که در این باره چنین گفته‌اند:

بی‌شناخت پیامبر گرامی اسلام^(ص) و هدف‌ایشان و چسبستی مسئولیتی
آن‌ها حضرت داناتی به‌سراغ امیرمؤمنان علی^(ع) افتاده، فردی که
پیش‌ان را با پای و راهی برای شناخت و آگاهی از وجود مظهر خودشان
زین‌روز درآورد، راه‌های ماندگار حضرت علی^(ع)، جویای مقام و موقعیت
دوام، امیرالمؤمنین^(ع) در نهج البلاغه فروموده‌اند؛ خداوند سبحان
پیامبرانی برگزید و از آن‌ها پیمیان گرفت که وحی الهی را به‌خوبی
در رسالت را به مردم ابلاغ کنند. این در زمانی بود که اکثر مردم
باوند آن‌ها گرفت بود، دگرگون ساختند و همتا و شریک آن‌ها
سایطین، آن‌ها را معرفت خداوند بازداشتند و از عبادت او جدا
پیل خداوند، پیامبرانش را در میان آن‌ها مبعوث کرد و رسولان خود
بی‌آن‌ها فرستاد تا پیمیان فطرت را از آن‌ها مطالبه کنند و نعمت‌های
را به‌آن‌ها یادآوری کنند و به‌ابلاغ دستورهای او، حجت را بر آن‌ها
بی‌آنچه عقل‌ها را برآی آن‌ها شاکر سازند و آیات قدرت خدا را
هند، از نهج‌السف برافراشته آسمان که بر فراز آن هاست و گاهواره
پای آن‌ها نهاده شده است و وسایل زندگی که حیات به‌آن‌ها
دهای عمر که از رافانی می‌سازد و مشکلات و رنج‌هایی که آن‌ان
رواژی که بی‌دری بر آن‌ان وارد می‌شود خداوند سبحان، هیچ‌گاه
رواژی بر مسلمانان کتاب آسمانی با دل‌پای قاطع را راهی روشن، خجسته
مبارانی که کمی نرفتاش و فزونی دشمنان و تکذیب‌کنندگان
ظایف، باز نمی‌داشت، پیامبرانی که بعضی به‌ظهور پیامبر آینده
و بعضی از طریق پیامبر پیشین، شناخته شده بودند و به‌این ترتیب
روزگار آن‌ها سپری شد، پختن رفتن و رفتن، جانشینان آن‌ان شدند،
و از امیرالمؤمنین^(ع) بدست فرزندانشان، جانشینان آن‌ان شدند،
و اشاره می‌کنند و سپس ماهیت و محتوای دعوت آن‌ها را روشن
حمله بعدی، چگونگی تعلیمات آن‌ها را بیان می‌کنند و در نهایت،
اینها و امیانت آن‌ها در برابر مشکلات و ارتباط آن‌ان با یکدیگر
بیان می‌آورند.

فرمایند: «خداوند سبحان از فرزندان آدم^(ع)، پیامبرانی برگزید و به هر یک از ایشان الهی را به خوبی حفظ کند و از آنان خواست که به امانت بایستد کند. این الهی، مرتب از آن ها همان آغاز می، به خداوند که وحی الهی را به خوبی پاسداری کند و از آنان بزرگ را به یاران بندگان خدا برسانند. آری، آن ها در برابر این موهبت بزرگ، به زیر عظیم رفتند. این در زمانی بود که بیشتر مردم، بیانی را که خدا، دگرگون ساختند، حق را از آشناناختند و همتا و شرکایی برای او طین، آن ها را از معرفت خداوند بازداشتند و به هرسو می کشیدند و طاعت خداوند کردند. در حقیقت، نداشتن آن ها، نداشتند که در دره هولناک شرک، سقوط کنند و شیاطین، اطراف آن ها را دت و طاعت ساز بازدارند. سپس حضرت به فلسفه بعثت انبیا فرمایند: «پس خداوند، پیامبرانی از میان انسان ها مبعوث کرد و در هر نوبتی که از فرستادن پیامبران فطرت را از آنان مطالبه کند، می شنید که الهی را به آنان یادآوری کنند و با ابلاغ دستورها الهی، خدا، تمام کنند و گنج های پنهانی عقل را برای آنان آشکار سازند. پس فرزان را فرمایش شود، به چندین هدف مهم درمورد بعثت انبیا نخست مطالبه ایمان فطرت را از آنان، خداوند، معارف توحیدی را در دسترس آن ها برساند. اگر این فطرت دست نخورده، و پرورش یابد، و او را منحرف نسازد و پدران و مادران مشرک، روح او را از او جدا، بیعی و فطری، یگانه پرست خواهد بود، در سایه این فطرت توحیدی، و عداوت پایبند، پیامبران می آیند تا انسان های منحرف را به فطرت، دوم اینکه نعمت الهی را فراموش شده الهی را به یاد آورند، پس نعمت الهی مادی و معنوی، فروانی است که اگر از آن ها به خوبی، و اندک کاخ سعادت خود را برپایه آن ها بنا کنند، ولی فراموش کردن این درست رفتن آن ها می شود، درست همانند گیاهی که نه از آب های ییاری استفاده می کند نه از میوه های درختانش می بیند. و این نعمت الهی را فراموش شده را به خاطر او، بزرگترین کرده است و انبیا و الهی و پیامبر اسلام^(ص) نیز چنین بوده اند.

پرس

بدان

حکم آیات سجده دار

ن به پرسش های شما درباره حکم مسائل مختلف از نظر خواهیم داد. شما مخاطبان گرامی می توانید پرسش های باره پیامک ۳۰۰۰۷۲۸۹ با ما در میان بگذارید.

سؤال:

بدن آیه سجده دارد در جلسات قرآن، سجده واجب است؟

لی:

می‌توان گفت مطابق فتویٰ همه مراجع تقلید بعد از خواندن یا به آیتان که سجده واجب دارند، انسان باید سجده کند. از چهار سوره نجم، علق، فصلت و سجده دارای آیه سجده‌اند. با گوش دهید، بعد از تمام شدن آیه سجده در این سوره، باید دو رکعت فراموش شده، هروقت باشد آمد، سجده کنید. حتی آن است که اگر گرد، بدون اختیار به آیه سجده گوش دهد یا بشنود، بنا بر احتیاط واجب باید سجده کند. ب سجد تکرار شود، مثلاً چند بار آیه را بخواند یا به آن گوش دهه نیز واجب می‌شود. مگر اینکه این اسباب هم‌زمان باشند؛ این هم‌زمان چند آیه دارای سجده را بشنود یا اینکه تکرار شود که به سر خرچ بیند.

بقرآن، باید پیشانی بر مهر یا چیزی که سجده بر آن جایز است، ای لازم نیست سایر شرایط معتبر در سجده نماز مراعات شود؛ مثلاً انسان روبه روی قبله باشد یا اینکه طهارت و وضو داشته باشد. ندارد که حالت سجده را داشته باشد، کافی است. در سجده های خفیه و خفیه نیست و حتی اگر ذکر نگوید و به قصد سجده، ابه زمین بگذارد، کافی است.

جام چنین سجده‌ای امکان‌پذیر نباشد، باید مشکل را از طریق رد، مثل اینکه از قاریان درخواست شود که در این‌گونه مجالس، سجده‌داران تلاوت نکنند یا برگزارکنندگان این‌گونه مجالس، در جایی که برگزار کنند که برای حاضران، امکان سجده کردن به هنگام سجده‌دار باشد و اگر هیچ‌کدام ممکن نبود، خود انسان باید سلسی، مثلا خارج شدن از مجلس، مواظبت کند که آیه‌های نوش نخورد.

பெ

پیوند عمیق سنت‌های یلدا با آموزه‌های دینی

شب یلدا است و آیینی ملی در میان مایان ایران است که با فرهنگ دینی مان ماه مبارک‌گاری و قربان دهر است که آداب این شب همچون دیو بازید، صلح ره، قربان دهر و آندوه و زدیگبار، رفع کدورت‌ها، دورهی ماهی خانوایی و فامیلی، کمک به بستگان و گرده‌گشایی از آن‌ها، فرصت مهیایی برای فعالیت‌های مثبت و مورد تأکید اسلام است که باید تقویت و برجسته شود تا این شب، بتواند به تقویت وحدت و همدلی افراد خانواده و جامعه کمک کند.

در روایتی از پیغمبر اکرم (ص) آمده است که: «صله رحم به اندازه‌ای مهم است که شهرها را آباد و عمرها را طولانی می‌کند؛ هر چند بنجام دهندگان آن خیلی هم خوب نباشند». بناگاهی به این حدیث، می‌توان به فرصتی که شب پلدار اختیار ماقارمی دهد، توجه ویژه کرد و از آن بهره گرفت؛ چنان‌که می‌توان با یکی دوردانشی به باغبانگری عقل و ادراکات در فضای همدلی‌ای با شب و نوبت پیوندی ایجاد کرد. دل‌ها و شهرها را آباد کرد.

سنت‌های یسندیده باید حفظ شود

در ایران اسلامی، عقاید، گویش‌ها، تفکرات و قومیت‌های مختلفی داریم که همه این‌ها در شب یلدا به‌هم می‌رسد و مشترک می‌شوند. تلفیق فرهنگ ایرانی با سنت‌های دینی مثل صلۀ رحم، می‌تواند فضای دلچسب و همدلانه‌ای را رقم بزند، چنان‌که امیرالمؤمنین (ع) به مالک اشتر فرمودند: «اگر می‌خواهی با دشمنان خود صلح کنی، با دشمنان خود دوست شو. با دشمنان خود دوستی کن و با دشمنان خود دوستی کن».

نسل آینده را با میراث فرهنگی آشنا کنیم

تقویت ابعاد مثبت شب یلدا جزو سنت‌هاست، برای مثال رسم است در چنین شبی حافظ می‌خوانند. همین شعرخوانی می‌تواند فقط جنبه سرگرمی نداشته باشد؛ بلکه می‌توان معارف غنی این اشعار را به نسل‌های بعد منتقل کرد. نسل جدید را باید با این میراث ادبی فرهنگی و شاعران آن‌ها در این شب قصه‌ها و اسطوره‌ها، آرایه‌ها و شخصیت‌های ملی مذهبی را به آن‌ها شناساند و از تاریخ و میراثشان گفت و شعرخواند تا به در کنار فضای باشاد یلدا با میراث فرهنگی نیز آشنا شوند.

حجت الاسلام والمسلمین پاک نیا:

سیره اهل بیت^(ع) مملو است از جلوه های مواسات و همدلی با دیگران؛ چنان که نقل است هرگاه امام رضا^(ع) می خواستند غذا میل کنند، کاسه بزرگی در نزدیکی خود قرار می دادند و از هر نوع غذایی که در سفره بود، بلکه از بهترین نوع و شکل آن، بخشی را در آن کاسه می گذاشتند و امری می کردند به دست فقیر یا نیازمندی برسد

صله رحم را به گناه اسراف، آلوده نکنیم

باید مراقب باشیم این رسم دیرینه و دارای پیوند عمیق با آیین‌های مذهبی، به گنا‌هانی مثل اسراف، لوده نشود. دوره‌می‌های پلدا فرصت مناسبی است که شاکر نعمت‌های خداوند باشیم و شکر نعمت‌های الهی را به جا آوریم. نه آنکه اسراف کنیم و با ریخت‌وپاش‌های بی دلیل که فقط فرصت مهمانی و دوره‌می و ممدلی را از ما می‌گیرد. فرصت باهم بودن و صله رحم را از خودمان بگیریم.

اسراف در آموزه‌های دینی ما به عنوان حرکتی فارغ از اعتقل و خرد به بدعت نهی شده است. امام عسکری (ع) در کنوینش اسراف می‌فرماید: «بر تو باد میانه‌روی و پرهیز از اسراف؛ زیرا اسراف از راهی شیطانی است» (بحار الانوار، ص ۲۹۲، ۶۶۶). اسراف آثار منفی و عواقب بدی را نصیب ما می‌کند. امام صادق (ع) فرموده‌اند: «اسراف و زیاده‌روی، باعث قیووت‌نگشتن می‌شود و میانه‌روی موجب ثروت و نیازی (و وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۲۸۵).

شادی یلدا در تقسیم با دیگران، زیاد می شود

همچنین می‌توانیم از این فرصت برای تقسیم شادی‌های مومنان بهره‌گیریم. حقیقتاً فکر سرفره‌زبان میوه‌های متنوع و عجایب و غریب و نامرسوم و آجیل رنگ خودمان و چین میوه‌های رنگارنگ و گرم شکر و بست گذاشتن درفضای مجازی نباشیم، حواسمان به خانواده‌های محروم و فقیرم باشد تا بدلی آن‌ها نیز رونق پیدا کند. چون شادی وادی تقسیم شود. نه تنها آن کم نمی‌شود، بلکه افزایش می‌یابد.

سیره اهل بیت^(ع) مملوست از جلوه‌های مواسات و همدلی با دیگران، چنان‌که بزرگ‌ترین دستگاه امام‌زاده^(ع) می‌خواستند غذای کینه کنند، سال‌ها قبل از زندگی خود قورامی دادند و از هر نوع غذایی که در سفره بود، بلکه از بهترین نوع شکران آن، بخشی را برای آن کاسه می‌گذاشتند و امری کردند به دست فقیر یا نیازمندی برسد (کلبینی، کافی، ج ۴، ص ۵۲)، مگر می‌شود شوب و شیعه و امام‌زاده^(ع) بود و در چنین رفتارهایی از ایشان کوچک‌تر؟ یا نگاهمان به هم‌مانی‌ها پیدا صرفاً دور می‌باشد، بلکه نگاهمان به صلح و رحم و رعایت آداب آن و بهره‌مندی از برکاتش را داشته باشیم. تلاش کنیم به بهانه پیدا و هم‌مانی‌ها، فضای همدلی و وحدت را بین اعضای خانواده و فامیل برقرار کنیم و دورتری اگر دوست و برطرف دیگران، به‌خانه یا باختر قورامی و چشم و هم چشمی و وقت خودمان و دیگران را تلخ کنیم.

فضا را به سمت چشم و هم چشمی نبریم

چشم و هم چشمی عقل را کمزگر می‌کند. متأسفانه همین بی‌منطقی‌ها روابط را سرد می‌کند و حتی ممکن است به قطع رحم که به تصریح روایات آثار سوء بسیار دارد، ختم شود؛ چون چشم و هم چشمی گرمای روابط فامیلی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. هر فردی باید به تناسب وسع و همای چشمتان مناسبتهای را برگزارد که محور نشاط و تولید باشد. نشانی پریاکننده میوه‌ها و خوراکی‌ها و تزئینات و لباس‌های آن چنانی

مستقیمه مستقیمه! ما ایرانی‌ها از قدیم‌الایام عادت داریم به هر مناسبت دورهم جمع شویم و در کنار هم وقت بگذرانیم. از هر دری بگوئیم و به قول قدیمی‌ها لقمه‌نانی اگر هست. با هم بخوریم. به همین دلیل هم تقویم ملی آیینی ما پر است از مناسبت‌هایی که همگی فرصت باهم بودن و دورهم جمع شدن را به ما هدیه می‌دهند: مثل شب یلدا که براساس همین ظرفیت و با منسوبه شورای انقلاب به فرهنگ روز تقویم، «روز ترویج فرهنگ میهمانی و پیوند با خویشان» نام گرفته است. در بررسی فرصت‌هایی که این شب برای صلح‌رحم و بهره‌مندی از برکات صومعه به ما می‌دهد. با حجت الاسلام والمسلمین عبدالکریم یاک‌نیا. استاد سطوح عالی حوزه علمیه قم و صاحب آثار آموزشی همچون «بازتاب اوزار و جفت‌گفتار پیشوای هشتم^(ع)» و «جامعه‌سلاهی در وحدت تعالی می‌یابد». به گفت‌وگو نشستیم.

حواسمان به بچه‌ها باشد

موضوع دیگری که نباید در فضای یلدایاصله رحم‌های آفراموش شود، آشناکردن بچه‌هاست‌های دینی مثل احترام به بزرگ‌تر، رعایت حریم محرم و نامحرم، همدلی و ایثار، به فکر هم بودن، مهربانی و رأفت به بزرگ‌تر داشتن و امثال آن است. این‌طور نباشد که فضا را به سمتی بکیریم که بچه‌ها تنها با آرزو‌ها آشنا شوند، بلکه مهمانی یلدا جنبه صدارت و ضدتبلیغ یلدا کند و برخی رفتارهای مخرب مثل آسراف، فخرخوشی و تکبر و... برای آن‌ها حاذبه در تعریف شود.

آشنا نباید در سنت‌های ایستگی یلدا آفراموش شود، برپه‌ری از رفتارهایی است که تجمل‌گرایی و چشم‌وهم چشمی و فخرخوشی را ترویج می‌کند تا مبادا این‌ها نشاط یلدایی به‌جای فرصت، تبدیل به تهدید شود. آبی‌ان‌توجه کرد که همه افراد خانواده و قایل در یک فضای مالی و معیشتی یکسان قرار ندارند، بنابراین نباید به‌گونه‌ای ریخت‌وپاش و رفتار کرد که بچه‌ها و بزرگوارهایی مهمانی با شکرت درآن به دلیل ناتوانی مالی و تکبر و فخرخوشی برخی اعضا ضایع، منصرف شوند چون همین موضوع، دوری و کدورت می‌آورد.

شادی را جایگزین غم کنیم

آموزه‌های دینی پیوسته توصیه کرده‌اند که رفتار مایه‌ای منطق با عقل و فرهنگ دینی باشد. اگر از مسیر دینی فاصله بگیریم، موجب می‌شود این فرصت طلایی از دست برود به‌جای مهر و محبت و همدلی، دلگیری و کدورت و زد و بنای بی‌باید و به‌جای رفع غم و اندوه که رهاورد صلح‌رحم و رفت‌وآمد با عفو و بخشش است، غمگین شویم و به دلیل نداشتن امکان رقابت با برخی افراد خانواده، مایوس شویم و صلح‌رحم را کنار بگذاریم و به عاقبت منتهی آن دچار شویم.

یکی دیگر از مراقبت‌های پلدایی در فضای صله رحم، تفریحات سالم و شادی‌های حلال است. گاه به اسه شادی و اختلاط در چنین مهمانی‌ها و مناسبت‌هایی، حریم روابط محرم و نامحرم کنار گذاشته می‌شود یا به قول مولوی، سرگرمی‌های مضرب و ناپسند در نگاه خدا، نشاط منوعی می‌گردد. به احتمال می‌کند، درحالی‌که می‌توان باکمی تدبیر و اضافه کردن چاشنی ذوق و ابتکار، شادی‌های حلال و نشاط‌آور را در فضای صله رحم و دیدوبازدیدهای پلدایی حاکم کرد. برای مثال چه خوب است آرزوهایمان را در قالب دعا و در جمع بیان کنیم. به قول مولوی، امروزه، با انرژی مثبت و دعای خیر خویشان برای احبات آن‌ها این جذب کنید:

از تفریحات سالم شب پیدا، شعرخوانی به‌ویژه شاهنامه خوانی و حافظ‌خوانی است که می‌توانند فضای گرمی را به جمع‌های خانوادگی ما ببخشد، به‌ویژه اشعار حافظ که عارف قانع‌ای مذهبی بسیاری را شامل می‌شود و خیلی از آموزه‌ها را در بیت و مصرعی به سرعت منتقل می‌کند. پس خوب است به‌جای مشغول شدن به گوشی‌های هوشمند، با شادی‌های محراب و کتاب‌آلود، تفریحات سالم با کیمیا و یا شادی‌های خل، نشاط خانوادگی را مستمکن کنیم. نه آنکه با رفتار سوسن‌ان شادی صلح‌حرام به کام خود و دیگران تلخ کند و در صلح‌حرام را ببیند.

